

Motion till riksdagen
2005/06:A224

av **Camilla Sköld Jansson m.fl. (v)**

Strategi för implementering av Cedaw

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Inledning	2
4	Cedaw – historik och innehåll.....	2
4.1	Artikel 1 – Definition av ”diskriminering av kvinnor”	3
4.2	Artikel 2 – Skyldighet att avskaffa diskriminering av kvinnor.....	3
5	Cedaw som redskap för förändringsarbete	4

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utveckla en strategi för att implementera FN-konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor (Cedaw).

3 Inledning

I Sverige har vi under flera decennier haft en aktiv jämställdhetspolitik, i syfte att nå fram till vårt ideal – ett jämställt samhälle. I vägen för detta ideal står könsdiskriminering och förtryck som begränsar såväl individer som samhällsutveckling. Sverige är i dag, trots formell jämställdhet mellan kvinnor och män, ett samhälle som systematiskt underordnar kvinnor och överordnar män. För att utveckla det politiska jämställdhetsarbetet måste hela samhället inbegripas och fler verktyg skapas och användas. Ett av dessa redan existerande instrument återfinns i FN-konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw). Vänsterpartiet menar att regeringen bör utforma en strategi för att göra Cedaw till ett verktyg för konkret arbete inom samhällets samtliga sfärer.

4 Cedaw – historik och innehåll

Konventionen om avskaffande av allt slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) är en internationell människorättskonvention som antogs av FN:s generalförsamling 1979. Sverige undertecknade konventionen som första land 1980, och i september 1981 hade 20 länder ratificerat konventionen och den kunde träda i kraft. I dag är Cedaw ratificerad av 180 stater. Det är i princip bara USA, Sudan, Somalia och en handfull andra länder som står utanför, men det finns flera länder som har lämnat in omfattande reservationer som omintetgör konventionens viktigaste punkter.

Kvinnokonventionen utgörs av 30 artiklar, varav de första 16 består av definitioner och rättigheter. Artiklarna 2 och 3 behandlar den grundläggande förpliktelsen att avskaffa allt slags diskriminering av kvinnor. I artiklarna 5–16 ges mer specifika förpliktelser. Resterande artiklar behandlar kommitténs arbete, rapportering, undertecknande av konventionen samt tvister rörande tolkningen. Inledningen till konventionen är ett uttalande om vilka åsikter, orsmoment och förhoppningar som ligger bakom skapandet av själva konventionen.

Konventionen kräver specifikt stopp för all diskriminering av kvinnor och flickor i det politiska och offentliga livet vad gäller nationalitet, utbildning, arbetsliv, hälso- och sjukvård, ekonomi, sport, kulturliv, äktenskap och familjeangelägenheter. Genom att acceptera konventionen förbinder sig staterna att vidta en rad åtgärder för att göra slut på allt slags diskriminering av kvinnor.

För sex år sedan antog FN ett tilläggsprotokoll till Cedaw, och det trädde i kraft i december år 2000. Tilläggsprotokollet ger möjlighet och rätt för enskilda individer eller grupper av individer att framföra klagomål till FN beträffande kränkningar av de rättigheter som nämns i kvinnokonventionen. Hittills har 71 länder ratificerat tilläggsprotokollet, och Sverige gjorde det år 2003.

4.1 Artikel 1 – Definition av ”diskriminering av kvinnor”

I denna konvention avser uttrycket ”diskriminering av kvinnor” varje åtskillnad, undantag eller inskränkning på grund av kön som har till följd eller syfte att begränsa eller omintetgöra erkännandet av mänskliga rättigheter och grundläggande friheter på det politiska, ekonomiska, sociala, kulturella eller medborgerliga området eller något annat område för kvinnor, oberoende av civilstånd och med jämställdheten mellan män och kvinnor som grund, eller åtnjutandet eller utövandet av dessa rättigheter och friheter.

4.2 Artikel 2 – Skyldighet att avskaffa diskriminering av kvinnor

Konventionsstaterna fördömer diskriminering av kvinnor i alla dess former. De är eniga om att på lämpligt sätt och utan dröjsmål inrikta sin politik på att avskaffa diskriminering av kvinnor och åtar sig i detta syfte att

- införa principen om jämställdhet mellan män och kvinnor i sina nationella grundlagar eller andra lämpliga författningar, om så inte redan skett, och säkerställa att denna princip genomförs i praktiken genom författningar och andra lämpliga medel,
- vidta lämpliga lagstiftnings- och andra åtgärder, vid behov innefattande påföljder, som förbjuder all diskriminering av kvinnor,
- skapa rättsligt skydd för kvinnors rättigheter på samma grunder som för män och att genom behöriga nationella domstolar och andra offentliga institutioner säkerställa ett effektivt skydd för kvinnor mot varje diskriminerande handling,
- avstå från varje diskriminerande handling eller förfarande mot kvinnor och säkerställa att myndigheter och offentliga institutioner handlar i överensstämmelse med denna skyldighet,
- vidta alla lämpliga åtgärder för att avskaffa diskriminering av kvinnor från enskilda personers, organisationers eller företags sida,
- vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att ändra eller upphäva gällande lagar och förordningar, sedvänjor eller bruk som innebär diskriminering av kvinnor,
- upphäva alla nationella straffbestämmelser som innebär diskriminering av kvinnor.

Fel! Okänt namn på

Cedaw har också i dag ett internationellt uppföljnings- och kontrollorgan, Cedawkommittén, som granskar staterna vart fjärde år. Sveriges regering skickar inför granskningen in en rapport om sin syn på hur lagstiftningen skyddar kvinnor från diskriminering både i teorin och praktiken samt vilka åtgärder som vidtagits för att förbättra skyddet för kvinnors mänskliga rättigheter. Regeringen har presenterat fem rapporter sedan ratificeringen av kvinnokonventionen; den senaste kom 2001. I Sverige, liksom i många andra länder, genomförs också en s.k. skuggrapport som tas fram av olika NGO:er (icke-statliga organisationer). Även den senaste skuggrapporten presenterades år 2001. Den kritik som utifrån rapporterna riktas gentemot staterna är dock endast rekommendationer och utgör inget domslut.

När den svenska rapporten presenterades för Cedawkommittén sommaren 2001 fördes reflektionen upp om "the myth of equality", dvs. att utvecklingen i Sverige hade avstannat jämfört med den föregående rapporten. Göran Melander, som är oberoende expert i FN:s Cedawkommitté i New York, menar att Sverige bryter mot konventionen. "Kvinnor har till exempel inte ens i offentlig sektor samma lön som männen. Vi har fortfarande problem med att få en lika stor andel män som kvinnor bland högre tjänstemän, inte minst i den privata sektorn. Våld mot kvinnor är fortfarande ett utbrett problem, och så vidare." (Amnesty Press).

Skuggrapporten från 2001 studerar Sveriges efterlevnad av artiklarna 6, 10, 11 och 12 i Cedaw och kommer fram till en mängd brister på områden som handlar om mäns våld mot kvinnor, utbildning, löner och arbetsliv.

5 Cedaw som redskap för förändringsarbete

Vänsterpartiet har i andra motioner problematiserat den förda jämställdhetspolitiken och pekat på strategier för att komma vidare i det arbetet mot könsdiskriminering. I denna motion vill vi lyfta fram Cedaw som ett konkret verktyg i det kommande jämställdhetsarbetet. Sverige har länge aktivt arbetat med FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). För att implementera konventionen finns bl.a. en strategi utarbetad som syftar till att göra barnkonventionen till ett aktivt instrument och som riktar sig till samliga offentliga organ och verksamheter. Trots detta, menar Vänsterpartiet, finns det fortfarande mycket kvar att göra innan Sverige lever upp till barnkonventionen och innan det finns en hög grad av kunskap om denna i det allmänna medvetandet. Cedaw är på motsatt sätt en mycket osynliggjord FN-konvention. Det är få som åberopar och använder sig av kvinnokonventionen. De som arbetar med att synliggöra Cedaw och göra konventionen till ett redskap för förändringsarbete är främst ideella organisationer med små resurser.

Det finns exempel på andra länder där man arbetat mer aktivt och konkret med konventionen. Ett exempel är San Francisco, där man 1998 antog en Cedawstadga som förbinder San Francisco att fullt ut implementera Cedaws principer. Till stadgan skapades en arbetsgrupp med samlad kompetens inom området som har till uppgift att erbjuda vägledning och uppföljning. Arbets-

Fel! Okänt namn på

gruppen har även utarbetat en handlingsplan för implementeringen av Cedaw under en femårsperiod. Detta och andra exempel kan ligga till grund för att i Sverige utveckla arbetet med Cedaw.

Vänsterpartiet menar att regeringen borde ta sitt ansvar och aktivt arbeta för att Cedaw, på samma sätt som barnkonventionen, utvecklas till ett levande dokument som kan utgöra ett redskap för konkret handling för organisationer, myndigheter och politiska beslutsfattare på olika nivåer i samhället. Vänsterpartiet vill därför att riksdagen uppdrar åt regeringen att utveckla en strategi för att implementera Cedaw och göra denna konvention lika använd som barnkonventionen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 28 september 2005

Camilla Sköld Jansson (v)

Britt-Marie Danestig (v)

Ulla Hoffmann (v)

Kalle Larsson (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Elina Linna (v)